

care, înainte de a ajunge pe tronul Poloniei, fusese, în rând al doilea, principe transilvan (1571—76). Probabil în Transilvania, ca principe, a descoperit el talentul băiatului de țărani români, aici l-a format și făcut pictorul său de casă. L-a dus apoi cu sine în Polonia, fiindcă diploma e dată acolo. În aceasta diplomă îi dăruiește lui Toma Turbulea «*pictori nostro*» o casă scutită de dare în Alba-Iulia, în strada Căramidarilor, iar pentru serviciile făcute multă vreme, în deosebi la curtea polonă, îl ridică la rangul de nobil, cu numele Czegan. O vie din Borpatak încheie donațiunea făcută.

Faptul că Toma Turbulea a rămas și în Polonia pictorul de casă al lui Ștefan Báthory arată că era pictor de talent și școală. Altcum nu s'ar fi putut afirma față de pictorii contemporani din Polonia, unde se făcea în secolul XVI mari sforțări pentru aclimatizarea și înaintarea picturii. Ștefan Báthory innoește întărind privilegiile ce le acordase Sigismund II pictorilor. Pictura ajunsese la modă în castelele seniorilor poloni, cari fiecare voia să aibă galerii de tablouri. E evident că regele trebuia să aibă un pictor cel puțin așa de bun ca ai nobililor regatului său. Și acest pictor spre surpriza noastră pare a fost românul Toma Turbulea.

E. M.

Paul de Alep, vorbind de fuga Patriarhalui Macarie la Câmpulung, de frica Turcilor, cari ase-

diaseră Târgoviștea în 1658, cum și de retragerea lui Constandin-Vodă Cârnal din fața oștilor păgâne ce-l urmăreau pe drumul Câmpulungului,—zice: «prin armare el fugi și ajunse la puntea lui Socol, care e pe faimosul râu Dâmbovița...».

Ne-a fost dat să găsim locul unde se afla faimosul pod, după o cruce pe care am găsit-o în apropierea satului Laicăii—Muscel, pe malul stâng al Dâmboviței, pierdată într'o luncă, sub un delușor.

Din modul cum se află așezată crucea (una din cele mai frumoase exemplare din câte avem), rezultă că șoseaua se afla pe malul stâng al Dâmboviței, nu pe cel drept cum este astăzi.

Inscripția acestei cruci glăsuiește:

IN NUMELE TĂTĂLUI ȘI AL HIIDLUI ȘI AL SF(ĂNT)ULUI DUM ȘI INTRU LAUDA SFĂNTU(L)UI HRAM ЁСПЕНІЕ БРДЦЬ ПРИХОДѢ МЯРИЕ, БЪ ДНИ ІО МАТЕН ВОЕВОД (= ADORMIREA MAICEI DOMNULUI ȘI PURUREA FECIOAREI MARIA, ÎN ZILELE LUI IO MATEI VOEVOOD). ACE(A)STĂ SFĂNTĂ CRUC ȘI ACEST POD RIDICATU-LE 'U ROBU(L) LI DUMNEZEU JUPAN SOCOL-BIV-VEL-CLUC(ER), I JUPANIȚA ЕГО MARULA, СНЪ (FIUL LUI) JUPAN NECUL(A) VORNIC, I JUPANIȚA ЕГО (LUI) IRINA, I СНЕКЪ (ȘI FII) С(А)Р-СТЕА CLUC(ER), JANACHEA SPAT(AR), IRINA, I STANCA, MARULA, I COSTANDIN, I VENTIL FLORESCUL, I TUDORA, I ILINCA, MATEI, TADOSIA, ANA (?), CA SĂ LE FIE POMEANĂ ÎN VEACI. AMIN.

ПИС МЕСЦЯ ЯПР. -І- ДНѢ БЪ ЛѢТЪ, ЗРНЕ. ПИС ЯЗ ХРИСТОДОР ЗѢТ (= SCRISĂ ÎN LUNA APRILIE, 10 ZILE, ÎN ANUL 1647. AM SCRIS EU HRISTODOR ZUGRAVUL).

V. D.